

IDA MLAKAR IN MAJA BORIN

Kako sta Bibi in Gusti sipala srečo

Praznična čarovnija z medenjaki

PEDAGOŠKO GRADIVO

pripravila Mojca Redjko

www.sng-mb.si/prvi-prizor

1 O predstavi

IDA MLAKAR IN MAJA BORIN

Kako sta Bibi in Gusti sipala srečo

40 minut, brez odmora

Bibi: Mojca Simonič

Gusti: Viktor Meglič

režiser Miha Golob

scenograf in oblikovalec svetlobe Miha Golob

kostumografka Nina Holc

skladatelj Vasko Atanasovski

lektor Janez Bostič

premiera

Komorni oder SNG Maribor, 12. november 2016

priporočena starost: 2+

Predstava o dveh pujskih, ki v prazničnih božično-novoletnih dneh sipata srečo, skozi duhovite, iskrive in nagajive dialoge, postavljene v tankočutno zgodbo o dveh prijateljih, pričara praznično vzdušje. In čar prazničnega vzdušja je v tem, da bližnjim podarimo kaj posebnega, kar nas razveseli. Pujska nevidno srečo, ki jo nosita v cekarju, (raz)sipata med gledalce in svet črnega gozda, kjer Gustija spreletijo strašne misli o prežečem volku, za trenutek postane svetlejši in toplejši.

Mojca Simonič in Viktor Meglič kot Bibi in Gusti. *Kako sta Bibi in Gusti sipala srečo*. Drama SNG Maribor. Foto: Damjan Švarc.

2 Pogovarjajmo se

Še nedavno je bil pujs priljubljena ikona na novoletnih voščilnicah, a Gusti ima že rahlo dovolj vsakoletnega naprezanja med prazniki. Njegova prijateljica Bibi je bolj zavezana tradiciji in dolžnost razume kot nekaj dobrega. Zato si vsako leto izmisli nov trik, s katerim prepriča prijatelja k sodelovanju – letos bosta srečo sipala, za razliko od prejšnjih let, ko sta jo lovila, nosila pa delila z veliko žlico. Bibi je pametna, točna, pridna, delovna, materinska, a malce ukazovalna pujsa in Gusti lenoben, otročji, a prisrčen »epikurejec«. Tvorita dinamično dvojico, ki kljub diametralno nasprotnim značajem na koncu najde skupno veselje: tokrat mehko belo srečo, ki jo dosežejo le pogumni, če vstanejo iz tople postelje in se podajo v neznano.

Prijatelja Bibi in Gusti sta posebjena pujska iz slikanice pisateljice Ide Mlakar in ilustratorke Kristine Krhin, ki jima je uspelo mojstrsko pričarati pristnost značajev in čarobnost noči, ko začne nebo na zemljo sipati sneg in srečo. Ida Mlakar v živalskih pravljicah prefinjeno in lucidno spaja svetove realnega in imaginarnega, porednega in pridnega, otroškega in odraslega, kar ponuja odlično izhodišče za gledališko upodobitev.

O GLEDALIŠKEM DOŽIVETJU

Pogovor

Otroke povprašamo po njihovem vtisu obiska gledališča. Se jim je kaj posebno vtisnilo v spomin? Ali se jim je zdel vstop v dvorano nenavaden?

Dejavnost

Otroke spodbudimo k povzemanju zgodbe.

Pogovor

Kašna sta pujska? Sta živalska?

Kaj počne Bibi? Kakšne volje je?

Pa Gusti? Ali sta si podobna ali različna?

Se otrokom zdite smešna? Zakaj?

Kako je prikazan letni čas? Ali se zgodba dogaja v posebnem prazničnem obdobju? Kateri elementi to nakazujejo?

Kaj želita Bibi in Gusti narediti? Jima uspe?

3 Berimo skupaj

Bibi in Gusti nastopata v več slikanicah istih avtoric:

Knjiga

Kako sta Bibi in Gusti preganjala žalost (2004),

Kako sta Bibi in Gusti porahljala prepir (2006),

Kako sta Bibi in Gusti udomačila kolo (2007),

Kako sta Bibi in Gusti sipala srečo (2010);

pa tudi v radijski igri *Kako sta Bibi in Gusti zalivala hišico*¹

Slikanice o Bibi in Gustiju so natisnjene v velikih tiskanih črkah, kar mlajšim bralcem omogoča enostavnejše zgodnje branje.

¹ 11. julij 2011, dostopno na spletni strani otroski.rtvsllo.si/lahko-noc-otroci/.

4 Ustvarjajmo s pisateljico

Slovenska pisateljica Ida Mlakar se je rodila in odraščala v Kranju. Stanovala je v stari hiši na robu mesta. Njen oče je bil čevljar, pisal je pesmi in ljubil filozofijo. Že v prvem razredu se je odločila, da postane pisateljica, in si izmislila kratko pravljico o izgubljenem fižolčku. V študijskih letih je pisala poezijo, kasneje radijske igre in kratke lirične tekste. Študirala je slavistiko na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, kot absolventka pa se je zaposlila v ljubljanski knjigarni Konzorcij. Delala je tudi na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Sekciji za zgodovino slovenskega jezika, nato se je zaposlila kot višja knjižničarka v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani – v Vili Čiračara, kot jo ljubkovalno imenuje. Tu je zaposlena še danes, in sicer kot tako izvrstna vodja bibliopedagoških dejavnosti za otroke, da je za svoje delo leta 2016 prejela nagrado slovenske sekcije IBBY.

Ida Mlakar je pravljíčarka in mladinska pisateljica. V knjižnici, kjer je zaposlena, vodi ure pravljíc, mladim obiskovalcem iz vrtcev in šol razkaže knjižnico, organizira popoldanska popotovanja s knjižico, ki jo je naslovila *Pravljíčna popotovanja*, in soureja vsakoletni knjižnični *Priporočilni in pregledni seznam mladinskih knjig* po temah, zvrsteh in žanrih. Piše tudi članke, ki so objavljeni v reviji *Za starše*, prilogi *Cicidoja* in *Cicibana*. Pri knjižničarskem delu in pisateljevanju sta ji kot otroka pomagala sinova Jan in Izidor, s katerima je preverjala svoje ideje. Njene knjige so posvečene trem fantom: soprogu in sinovoma.

Ida Mlakar piše o medsebojnih odnosih in čustvovanju. Njeno pisanje je lirična, tenkočutna pripoved, ki se bralca dotakne in ga prevzame. Tudi zato je bilo njeno delo večkrat nagrajeno: dve od štirih slikanic o pujskih *Kako sta Bibi in Gusti preganjala žalost* (2004) in *Kako sta Bibi in Gusti porahljala prepír* (2006) sta prejeli priznanje Izvirna slovenska slikanica (2005 in 2007), duhovita in melanholična zgodba *O kravi, ki je lajala v luno* (ilustrator Peter Škerl) pa nagrado Kristine Brenkove za najboljšo izvirno slikanico leta 2016.

Zelo znana je tudi njena zbirka štirih pravljíc *Kje rastejo bonboni: Čarmelada* (2008), *Ciper coper medenjaki* (2008), *Zafuclana prejica / pravljica* (2009) ter *Kodrlajsja in treskbum trobenta* (2009).

Dejavnost

PECIMO IN KUHAJMO: Pravljičama Čarmelada in Ciper coper medenjaki je dodan recept kot spodbuda za peko medenjakov ali kuhanje marmelade skupaj z otroki.

Dejavnost

IGRAJMO SE: Pravljiči Zafuclana prejica ter Kodrlajsja in treskbum trobenta na koncu ponujata zamisel za kratkočasno igro z vrvico in za igranje na glavniki.

Dejavnost

PRIPRAVIMO MEŠANICO: Pravljiči Kako sta Bibi in Gusti preganjala žalost je priložen recept za pripravo protiprehladnega čaja in milnih mehurčkov. Recepta sta napisana tako, da ju ob vodenju razumejo tudi otroci, saj vsebujeta sličice.

Dejavnost

IGRAJMO SE Z JEZIKOM: Besedila vsebujejo slikovite slogovno zaznamovane besede, ki otrokom predstavijo omikan knjižni jezik v povezavi z organskim govorom, npr. bicikel, šklepetati, razdrapan, odšklemfati, krulbe, zašuštrati, krščenmatiček, kucelj, šnofanje.

Skupaj tvorimo povedi, v katerih uporabimo te nenavadne besede.

5 Ustvarjajmo z ilustratorko

Slikanice so posebna vrsta knjig, v katerih sta besedilo in ilustracija enakovredna, ne glede na to, kolikšen delež katerega od njiju zajemajo. Zato so najprimernejša oblika knjig, ki jih ponudimo otrokom v pravljичnem obdobju bralnega razvoja: posrednik otroku bere besedilo, ki ga ta spremlja ob ilustracijah. Otrok slikanico doživlja kot celoto: besedilo in ilustracije v njem sprožijo estetski užitek, ki je temelj kakovostnega književnega dela. (Haramija, Dragica in Batič, Janja (2013). Poetika slikanice. Murska Sobota: Podjetje za promocijo kulture Franc-Franc.)

Osnovna funkcija leposlovne slikanice je estetska vzgoja otroka: likovno-tekstovna vsebina slikanice bogati njegov doživljajski svet in oblikuje njegovo estetsko občutljivost s tem, ko ga spodbuja k estetskemu, domišljjskemu in čustvenemu doživljanju, kar spodbudi tudi njegovo lastno ustvarjalno domišljijo. (Kobe, Marjana (1987). Pogledi na mladinsko književnost. Ljubljana: Mladinska knjiga.)

Več: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-JUAOTKYA/>

Dejavnost

Tematske učne ure

DRUŽBA, NARAVA: *Letni časi v ciklusu štirih slikanic o Bibi in Gustiju (najljubši letni čas, sedanji letni čas).*

JEZIK, UMETNOST: *Dopolnjevalna vloga ilustracij (zajčki, bela muca, sova, okrasek v obliki angelčka).*

JEZIK, DRUŽBA: *Živalska zgodba in individualizacija značajev (oris prijateljev in njunega odnosa).*

DRUŽBA: *Obdarovanje (pomen, občutki), cekar z »nevidno«
srečo (zakaj Gusti sprva ne vidi sreče).*

6 Ustvarjajmo z gledališčem

Gledališka predstava je igranje zgodbe pred občinstvom s pomočjo govora, giba, glasbe, plesa, zvoka, z enim ali več elementi drugih igralskih umetnosti. Gledališče je kraj predstave, praznovanja, rituala, a hkrati tradicija in šola o tem, kako prenašati ideje, pripovedi in izročilo občinstvu. Poleg standardnega pogovornega sloga se lahko gledališče izvaja tudi v drugačnih oblikah, kot so opera, balet, mimika, kabuki, kitajska opera, lutkovno gledališče, glumaška igra, improvizacijsko gledališče, kabaret ali pantomima. Najožji sodelavci pri pripravi gledališke predstave so dramaturg, lektor, scenograf, kostumograf, avtor scenske glasbe ali glasbe songov, koreograf, dirigent, oblikovalec tona, oblikovalec svetlobe, svetovalec za bojne prizore, asistent režije in drugi.

Kako sta Bibi in Gusti sipala srečo je **dramska predstava**, ki se izraža z govorom in gibom igralcev, uporablja glasbo, sensko opremo, gledališke kostume in rekvizite.

Slikanica je uprizoritvena predloga (= izhodišče), ki jo je za to uprizoritev prilagodila dramaturginja **Maja Borin**.

Dramaturg je gledališki svetovalec, ki prireja, preoblikuje, piše ali prevaja in izbira dramska besedila, prireja pripovedna besedila za uprizoritev in spremlja proces ustvarjanja predstave, da je ta živa, verjetna, razumljiva in logična.

Dramaturginja je predstavo zasnovala na skupnem besedilu slikanice, ki se je skozi procese vaj izčistil v govor igralcev (= replike), ki s svojo slikovitostjo ostaja zvest izhodiščnemu besedilu Ide Mlakar.

Dejavnost

Igranje prizora iz zgodbe, lahko tudi z izdelanimi liki / igračami / predmeti.

Režiser predstave je **Miha Golob**.

Gledališki režiser snuje in vodi zamisli o uprizoritvi dramskega besedila ali scenarija za gledališki dogodek, ki je namenjen enkratnemu ali večkratnemu ogledu občinstva v gledališču. Skrbi za celostno estetsko podobo, za psihološko in čutno-nazorno podobo ter poglobljeno idejno interpretacijo uprizoritve. Tej skrbi je namenjeno režiserjevo pripravljalno delo pred njegovim stikom z igralkami in igralci ter s sodelavci, ki oblikujejo gledališko uprizoritev.

Poleg režije gledaliških predstav pripravlja tudi predstave v drugačnih okoljih, kot je npr. literarni večer, modna revija, otvoritev razstave, proslava, otvoritev ustanove ter vseh vrst ceremoniali in protokoli za politične prireditve.

Režiserji se razlikujejo tudi glede na prostorsko in likovno opredeljenost. Do prostora morajo zavzeti stvaren, povsem materialen odnos, ki ga pridobijo s poznavanjem likovne umetnosti in arhitekture. Režiserski poklic je tudi zelo muzikalen. Brez glasbenega znanja in posluha ga ni mogoče uspešno opravljati. Režiser si mora pridobiti veliko znanja o igrilstvu kot poklicu ter o igralcu in njegovi miselnosti. Zgodovina gledališča priča, da so bili v osebnostnem smislu veliki režiserji zelo raznoliki ljudje.

Režiser si je zamislil predstavo na način dramske igre dveh igralcev, **Mojce Simonič** in **Viktorja Megliča**, ki s svojimi dejanji in skupimi rekviziti določata dogajalni prostor in njegovo atmosfero, npr. Bibi (Mojca) se sladka v prijetni toplini doma, Gusti (Viktor) se trese od mraza in strahu v temnem gozdu, drsi mu na poledeneli površini. Igralca na prikazujeta pujskov (na to namigujejo samo Gustijev repek in nemarne prehranske navade obeh), temveč sta otroka, ki imata pomembno nalogo (sipanje sreče) in jo odgovorno izvedeta. Dramska igralca vlogi posebljenih pujskov izvedeta prepričljivo in »zares«.

Dejavnost

Pogovor o živalih in njihovi simbolni vrednosti v umetnosti (npr. zvita lisica, lačni volk, leni muren, neumna kokoš ipd.). Otroci si izberejo po eno žival (bolje: lastnost). Igranje prizora srečanja v parih.

Igrivo razpoloženje predstave sooblikuje tudi gledališki govor. Ta sledi lahkotni slikovitosti besedila Ide Mlakar, dopolnjen je še z izvirnimi in iz njih izpeljanimi figurami. Za ustreznost, primernost, živost, tudi pravilnost jezika v gledališki predstavi skrbi **gledališki lektor**. Bibi in Gustija je jezikovno vodil **Janez Bostič**.

Lektor poleg gledališkega govora ureja tudi jezikovno podobo vseh s predstavo povezanih publikacij, pa tudi drugih gledaliških besedil. Ima pomembno vlogo pri ustvarjanju predstav, saj je v dramskem gledališču govor igralcev najosnovnejši gledališki izraz, ki zagotavlja razumljivost, jasnost in celovitost uprizoritve.

Dejavnost

Naštevanje nenavadnih besed in (stalnih in prenovljenih) besednih zvez iz predstave, lahko tudi po branju / poslušanju ostalih zgodb o Bibi in Gustiju.

Igralca sta oblečena v »zunajčasovna« večplastna oblačila, ki odražajo njuno naravo. Gledališkim oblačilom, ki jih igralci nosijo na odru, pravimo kostumi. Gledališki ustvarjalec, ki si zamisli ta oblačila, se imenuje **kostumograf**. Kostume Bibi in Gustija si je zamislila **Nina Holc**.

Dejavnost

Dan, namenjen kostumu. Otroci pobrskajo po domačih omarah in izberejo kak kos oblačila ter pridejo v vrtec / šolo oblečeni v literarni ali gledališki lik po lastni izbiri. Skozi igro pantomime naj prijatelji ugibajo, kdo so.

Igralca občasno neposredno nagovarjata gledalce in jih tako vključita v igro. Taki predstavi rečemo **interaktivna predstava**. Tak odnos se vzpostavi že ob vstopanju gledalcev, ki pri vratih pozvonijo, kot da prihajajo na obisk. Zvok zvonjenja sproži prijetne občutke, saj zvonček vsakemu gledalcu izpolni željo.

Dejavnost

Oblikovanje trojk. Vloge se menjujejo. En otrok je režiser in posreduje drugima dvema napotke za igranje prizora. Izhodišče naj bo predstava o Bibi in Gustiju. Če je to izvedljivo, uredi tudi prostor in izbere pripomočke.

Miha Golob je tudi **scenograf** in **oblikovalec svetlobe** v predstavi. Scenograf oblikuje prostorsko ureditev prizorišča, oblikovalec svetlobe pa tem prizoriščem doda razpoloženje z uporabo gledaliških reflektorjev.

V predstavi poleg gledaliških reflektorjev prostor osvetljujejo še dodatni elementi, vključeni so svetlobni znaki – preproste spremembe svetlobe od toplih domačih tonov v skrivnostno modrikast mrak gozda in praznično okrasje, ki nakazuje obdobje leta.

Dejavnost

Vodeno naštevanje scenskih elementov in rekvizitov (zvonec, zaboj, škatle, piškoti, posoda marmelade, posoda čokolade, odeja, oblačila, torba, jabolko, cekar, jelke) ter svetlobnih teles (poleg reflektorjev predvsem okrasne lučke ter odsevna luna in zvezde).

Skladatelj je **Vasko Atanasovski**.

Skladatelj je ustvarjalec na področju glasbe, ustvarja glasbena dela, običajno za koncerte, glasbene recitale, opere, muzikale in druge glasbene dogodke, v gledališču občasno gostuje. Vasko je napisal glasbo, nalašč za to predstavo! Režiser pa se je odločil za stopnjevanje zvokov in glasbe – »doma« glasbe ne slišimo, pojavi se z odhodom zdoma. Ob prihodu pujskov v gozd strašljive zvoke prispevajo tudi gledalci.

Dejavnost

Dan za glasbo. Otroci prinesejo svoj najljubši glasbeni posnetek. Po skupnem poslušanju povedo, zakaj jim je ljub. (Učenje poslušanja, slišanja in sprejemanja.).

7 Ustvarjajmo praznično

PRAZNIKI

V različnih državah praznujemo različne praznike. Nekateri prazniki pa so čisto osebni.

Dejavnost

Naštevajte in opis praznikov, ki jih praznujemo v Sloveniji.

Dejavnost

Naštevajte in opis osebnih praznikov.

VOŠČILA

Bib in Gusti sta pujska. Bibi ga priganja, ker je treba na pot, Gusti pa je sit tega, da mora za praznike najbolj delati. To prihaja iz vraže, da pujski v novem letu prinašajo srečo, podobno kot simboli dimnikarjev, pikapolonic, štiriperesnih deteljic, podkev ipd, ki so bili nekoč pogost motiv na novoletnih voščilnicah.

Dejavnost

Izdelovanje voščila za izbrano priložnost. Motiv lahko otroci izberejo sami, lahko je rezultat vodene aktivnosti obravnave praznika / praznikov.

OBIČAJI IN NAVADE

Bibi in Gusti opravita svojo nalogo – tokrat srečo sipata. Bibi in Gusti sta prava kolednika!

Koledovanje izvira iz rimskih časov, od tod tudi ime. Prvi dan v mesecu so Rimljani imenovali *calandae* (od tod izvira tudi ime koledar!). Še posebno imenitne so bile kalende ob začetku leta. Tega dne so rimski meščani v hrupnih sprevodih hodili po mestu, peli in plesali. V božičnem času, ki traja od 24. decembra do 6. januarja, so po naših vaseh hodili božični koledniki, svetoštefanjski koledniki, tepežkarji, bohinjski otepovci, novoletni koledniki in trikraljovski koledniki. Koledniki so bili vaški fantje, godci, ki so hodili od hiše do hiše in prepevali pesmi kolednice.

S svojimi obhodi so združevali vas v skupnem prazniku. Po končanih obhodi pa so nabrane darove skupaj pojedli in skupaj popili in prijateljsko skupaj stopili v novo leto.

V preteklosti so ljudje ob posebnih priložnostih razvili številne šege in navede. Te so lahko vezane na osebne priložnosti (npr. rojstvo, krst, god, rojstni dan, poroka, smrt), delo (košnja, žetev, ličkanje ipd.) ali praznično leto (npr. velika noč, božič, novo leto ipd.).

Več: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Gradiva_ESS/CVZU/LU_Jesenice/CVZU_38LUJ_Gradivo.pdf

Dejavnost

Skupna družinska aktivnost v vrtcu/šoli: skupni opis družinskega običaja.

H R A N A

Ob praznikih se tudi ›bolje‹ jé. Bibi se sladka z medenjaki, ki jih pomaka v marmelado in čokolado. Prejšnji dan jih je napekla. Recept:

Potrebujemo 50 dkg moke, kavna žlička sode bikarbone, 15 dkg masla ali margarine, 15 dkg sladkorja v prahu, 2 jajci, 15 dkg segretega in ohlajenega medu, ščepec (toliko, kot gre med palcem in kazalcem) cimeta, modelčke za izrezovanje piškotov ali kozarec primerne premera.

Iz vseh naštetih, izmerjenih in stehtanih sestavin zamesimo testo in ga damo v vrečko, lahko ga zavijemo v folijo. Vsaj eno uro naj počiva v hladilniku. Nato testo razvaljamo in izrežemo poljubne like. Položimo jih v pekač, obložen s pekovskim papirjem. Pečemo pri 180 stopinjah Celzija 12–15 minut. Pečene in ohlajene hranimo v dobro zaprti posodi. Lahko jih okrasimo po želji.

Dejavnost

Skupna peka medenjakov.

Spoznavanje slovenskih prazničnih jedi. Predlog: <http://www.vrtec-galjevica.si/images/prehrana/SLOVENSKE%20TRADICIONALNE%20JEDI%20PONUJENE%20OTROKOM%20VRTCA%20GALJEVICA%20V%20LETIH%202008%20DO%202011.pdf>

SREČA

Bibi naloži srečo v cekar. Gusti, nejevoljen in nergaški, je ne vidi – cekar se mu najprej zdi prazen. Med potjo pa se razveseli tudi njegovo srce ...

Režiser predstave je za konec načrtoval skupno veselje ob odrskem sneženju – sipanju sreče. Snežinke so prosojne, breztežne in čarobno počasi naletavajo. Nakazujejo nesnovnost sreče in veliko vrednost srčnih daril.

Dejavnost

Zbiranje misli, izdelava skupnega ›cekarja za zimo‹, najboljše plakata, ki bo vse leto krasil steno skupnega prostora.

Dejavnost

Razstava za srečo: osebni simboli, ki prinašajo srečo. Možnosti: zbiranje predmetov, risanje, izdelovanje.